

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

27 МАЙ 2011 г.

УВАЖАЕМИ УЧЕНИЦИ,

Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература.

Задачите са два вида: със структуриран отговор с четири възможности за отговор, от които само един е верният, и с кратък свободен отговор.

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката в листа за отговори. Може да работите и върху тестовата книжка, но напомняме, че листът за отговори е официалният документ, който ще се оценява. Поради това е задължително верните според Вас отговори да отбелязвате внимателно в листа за отговори.

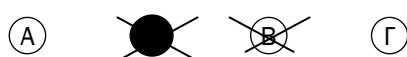
За да отбележите своя отговор, срещу номера на съответната задача зачертайте със знака **X** буквата на избрания от Вас отговор.

Например:

Ако след това прецените, че първоначалният Ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте със знака **X** буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

За задачите със свободен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това прецените, че записаният свободен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според Вас е правилен.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака X. За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Въпроси с избираем отговор

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи от 1. до 4. включително.

Дадено е начало на гласуването за финала в международния конкурс „Европейско дърво на годината”, организиран от чешката фондация „Партньорство”. В него са включени за участие дървета от пет държави, сред които и България.

Оспорвано се съревновават два чинара, два дъба и една липа. Възрастта и външният вид не са единствените отличителни белези на тези дървета, които имат и забележителни истории. Хората ги ценят и ги смятат за символи на своите родни места.

Изборът на българско дърво, участник в международната надпревара, е направен сред стотици дървета, номинирани чрез националния конкурс „Дърво с корен”. В конкурса гласуваха над 6 хиляди души, като 1700 от гласовете бяха дадени за чинара на Мария Софтова. Така чинарът от село Гърмен стана едно от най-известните дървета в България, макар да не е най-старото.

Най-старото дърво у нас се намира край с. Гранит, Старозагорско, и е от вида „летен дъб”. Възрастта му се изчислява на около 1650 години.

На второ място по възраст е Байкушевата мура – черна мура, открита през 1897 г. от лесовъда Константин Байкушев, който тогава е изчислил възрастта ѝ на 1200 г. Намира се край хижа „Бъндерица”.

Резултати от конкурса „Европейско дърво на годината”

Място	Име на дървото	Държава	Брой гласове
1	липата от Лекичени	Румъния	23 298
2	чинарът от Гърмен	България	18 374
3	чинарът от Легени	Унгария	8 836
4	дъбът от Дубине	Словакия	3 403
5	дъбът от Хром	Чехия	2 312

1. Текстът е:

- А) художествен
- Б) публицистичен
- В) научен
- Г) разговорен

2. Кое твърдение е вярно, като се има предвид съдържанието и на текста, и на таблицата?

- А) Текстът и таблицата представят една и съща информация.
- Б) В таблицата е включена информация, която липсва в текста.
- В) Текстът и таблицата посочват всички най-стари дървета в Европа.
- Г) Текстът и таблицата изброяват всички държави, участващи в конкурса.

3. Кое дърво се споменава само в текста?

- А) липа
- Б) мура
- В) чинар
- Г) дъб

4. Кое твърдение е вярно, като се има предвид съдържанието и на текста, и на таблицата?

- А) Текстът информира за провеждането на международния конкурс, а таблицата – за резултатите от конкурса.
- Б) Текстът и таблицата представят изчерпателна информация за най-старото дърво в нашата страна.
- В) Последните два абзаца от текста са в пряка връзка с информацията в таблицата и я допълват.
- Г) Таблицата онагледява резултатите от националния конкурс, а текстът коментира този конкурс.

5. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено допълнително изречение?

- А) След време си спомняше с усмивка за патилата, които беше преживял.
- Б) Вече втори ден мисълта, дали да започна отначало, не ми даваше покой.
- В) Много ясно осъзнаваше, че го очакват и трудни изпитания, и лесни победи.
- Г) Поспря, за да си отдъхне, когато усети, че започва да се стопля и да се успокоява.

6. Какъв е видът на сложното изречение?

Търсих с поглед къде изчезна Петър.

- А) сложно съставно с подчинено допълнително изречение
- Б) сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение
- В) сложно съставно с подчинено подложно изречение
- Г) сложно съставно с подчинено определително изречение

7. В кой ред всички глаголи са от несвършен вид?

- А) чистя, пратя, простя
- Б) откупя, изкупя, купя
- В) режа, мисля, скоча
- Г) дъвча, губя, бърша

8. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Аз бях нейният юначен покровител, който мислено я съпровожда по света.
- Б) Радвах се всички, но не и аз, който бях чужд, неприеман в тази къща.
- В) Когато слязох долу набрах от игликата, която се жълтееше край реката.
- Г) И колко, колко аз желях да видя с очите си царицата на моята фантазия.

9. В кое изречение чрез глаголната форма е изразено желанието на говорещото лице за извършване на действието?

- А) Подкрепете нашия кандидат за председател!
- Б) Искате ли да подкрепите нашите предложения?
- В) Подкрепата за нашия кандидат е неочаквана.
- Г) Не му разрешили да подкрепи предложените участници.

10. С кой от изразите може да се замени подчертаното фразеологично словосъчетание, без да се промени смисълът на изречението?

Идваше от дъжд на вятър, а те разчитаха на неговата помощ.

- А) в дъждовни дни
- Б) при силен вятър
- В) от време на време
- Г) в слънчеви дни

11. Коя от подчертаните думи е употребена неправилно в изречението?

Както и много други творци, които пишат за селото (А), той си има обикнат (Б) регион, любими места (В), към чиито обитатели се чувства превързан (Г), допадат му особеностите на техния характер.

12. Коя е най-подходящата дума, с която може да се допълни изречението?

Скоростта на химичните се влияе от различни фактори.

- А) етапи
- Б) елементи
- В) реакции
- Г) вещества

13. В кой от редовете има пунктуационна грешка при цитирането?

- А) В интервю от миналата година той споделя „Вярвам в успеха и ще дам всичко от себе си, за да успея!”.
- Б) Ботевият лирически герой носи „сърце мъжко, юнашко” и е приел саможертвата в името на свободата.
- В) Всеки час учителят започваше с познатия поздрав „Здравейте, ученици!”, след което разтваряше дневника.
- Г) Вазовите герои са „немили-недраги” в чуждата страна, но мечтаят да се завърнат в родината като герои.

14. От коя творба е откъсът?

...А нашите приятели?...Почти всичките оставиха костите си на гредетинските негостоприемни височини.

- А) от „Опълченците на Шипка”
- Б) от „Немили-недраги”
- В) от „Една българка”
- Г) от „Заточеници”

15. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

Експозицията на творбата „Немили-недраги”...

- А) създава метафорична представа за живота на героите.
- Б) провокира емоционалното възприемане на творбата.
- В) представя дневната красота на браилските улици.
- Г) конкретизира времето и мястото на действието.

16. Коя характеристика НЕ се отнася за образа на Бай Ганьо от „Бай Ганьо у Иречека“?

- А) отстоява националните идеали
- Б) интересува се само от себе си
- В) проявява скъперничество
- Г) държи се грубо и некултурно

17. В коя творба НЕ присъства темата за дълга към отечеството?

- А) в „На прощаване в 1868 г.“
- Б) в „Немили-недраги“
- В) в „Неразделни“
- Г) в „Заточеници“

18. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- А) Елин Пелин е роден в село Байлово.
- Б) Пейо Яворов е роден в Чирпан.
- В) Йордан Йовков е роден в Жеравна.
- Г) Алеко Константинов е роден в София.

Въпроси с отворен отговор

19. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е означено отношението на говорещия към действието, а във втората колона – цифрата на глаголната форма, която представя съответното отношение.

А) преизказна глаголна форма	1) забравете
Б) изявително наклонение	2) били сте идвали
В) повелително наклонение	3) би потърсил
Г) условно наклонение	4) отбелязвате

20. Преобразувайте пряката реч в изречението в непряка, като спазите правилата за пунктуационно оформяне и запазете основното глаголно време.

„Десет пъти съм посещавал тази местност“, споделя един човек от туристическата група.

21. Открийте и запишете подчиненото определително изречение в състава на сложното смесено изречение.

Питах се как ще свърши всичко, тъй като имах известни притеснения, но усещането, че всяко зло е за добро, ми носеше спокойствие.

22. Препишете текста, като редактирате допуснатите правописни и пунктуационни грешки, както и грешки при членуване.

Предложиха му да ръководи строежа на пясачният замак. Важно беше да не се прекъсва работния процес за да бъде успешно претставянето на конкурса. Още се говореше за миналогодишния им шедйовър снимките на който бяха публикувани в всички месни весници и списания.

23. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, а във втората посочите заглавието на художествената творба, от която е съответният цитат.

А) „Ох, аз ще взема черния ти срам / и той ще стане мойто вдъхновение...”

Б) „За сърцата, що се любят, и смъртта не е раздяла...”

В) „И някога за път обратен / едва ли ще удари час...”

Г) „България цяла сега нази гледа, / тоя връх висок е...”

24. В първата колона запишете буквата, след която е представен текст от изучена в VII клас творба, а срещу нея във втората колона – името на литературния герой, за когото се отнася съответният цитат.

А) „Оня, който разказваше, беше един висок мъж ... с лукави, дръзки очи. Той носеше едно огромно, извехтяло и без копчета палто и громкото име...”

Б) „И наистина, ... разлюти супата си до такваз степен, щото един непривикнал човек би се отровил. И почна да сърба...”

В) „Като бърбеше тъй, той влезе в килията си и след две минути излезе с расото, но обут на босо, гологлав.”

Г) „... често оставя тежък сноп и дълго се ослушва. После усмихнат и бодър, гледа как жънат сами-самички стара майка и малка сестрица.”

25. Запишете с две-три изречения какво е внушението на израза *Бяха сред общество, но бяха в пустиня*, употребен във II глава на творбата „Немили-недраги”.

Дидактическа задача: Прочетете текста и напишете подробен преразказ от името на неутрален разказвач.

ЧЕРЕША С АЛЕНИ СЪРЦА СТАНИСЛАВ СТРАТИЕВ

Преди години, когато бях малък, на нашата улица живееше един Човек, който никога не лъжеше.

Неговата къща беше малка, боядисана в зелено, и в нея живееше само той.

В двора имаше череша, която цъфтеше с бели цветове и единствена от всички череша в квартала оставаше непокътната, когато зрееше.

Човекът имаше и голям червен петел. Той спеше на черешата и през пролетта изглеждаше, че отрупаната с бял цвят череша има голямо алено сърце.

Цялата улица познаваше този Човек [...]

Единствената стая на къщата му беше пълна с картини – бели скали и жълти цветове, сребристи риби, мълчаливи лодки [...]

Улицата много го уважаваше, а ние, децата, се питахме защо не отиде в цирка да се показва като онзи, който тежи триста килограма и от панталоните му може да се направи корабно платно. Ще се трупа народ, ще грабят билети, а ония от цирка ще викат:

– Насам, народе! Голямата атракция, невиждан номер, единствен по рода си – Човек, който никога не лъже!!!

Вечер, когато слънцето си отиваше и всичко ставаше неясно в червената мъгла, той седнаше в двора и говореше с петела. За какво говореха двамата, никой не знаеше. Само веднъж чухме как той попита петела:

– Е, какво ще кажеш? Какво ще кажеш на това?

Един ден петелът изчезна. Когато Човекът се прибра вечерта и го потърси, на черешата го нямаше. Човекът, който никога не лъжеше, претърси двора, но не го откри. Тогава седна пак на старото си място и се загледа в звездите.

Когато хората от улицата разбраха, че петела го няма, започнаха да мислят кой ли го е откраднал. Ясно беше, че не е човек от нашата улица. Но пък можеше да бъде и от нашата и това най-много тревожеше хората.

– Просто се е изгубил някъде – казваше им Човекът. – Не се безпокойте толкова за един петел.

Но улицата непривично стихна и от различните ѝ краища ревноха деца. Бащите, които ги биеха, не знаеха защо го правят, но чувстваха, че нещо трябва да се направи.

Нощта, която настъпи после, беше тъмна, нямаше месец, ни звезди, сигурно някой ги беше откраднал и тях. Не се чуваха виковете на децата, които всяка вечер прикрепяха котки към тенекии.

На другия ден съседите отляво занесоха на Човека един червен петел и казаха, че са го намерили в техния двор, при кокошките.

Човекът каза, че не е неговият петел, но те го уверяваха, че е неговият, само бил малко изменен, защото престоял една нощ сред кокошки.

– И ти да престоиш една нощ при кокошки – казаха те, – после няма да можем да те познаем.

Оставиха петела и тъкмо си тръгваха, съседите отдясно донесоха още един червен петел и казаха, че бил се качил на тяхната черница.

– Стои на черницата и яде черници – обясняваха те. – Но когато се наяде, много натежа и ние го хванахме.

– Бягаше, бягаше – викаха още от вратата двамата братя, които правеха чехли, – ама не можа да избяга! На нас заек не може да ни избяга, та твоят петел ли!...

До вечерта в двора на Човека, който никога не лъжеше, където имаше само една череша, се събраха единадесет петела.

Големи, червени и важни.

Хората ги качиха всичките на черешата и черешата стана с единадесет големи алени сърца.

Вечерта мъжете отидоха да пият при бай Милан по случай завръщането на петела и всеки претендираше, че истинският е именно този, който е отнесъл той.

На другата вечер петелът на Човека, който никога не лъжеше, се върна. Щастлив, Човекът стоеше на двора и връщаше обратно петлите на хората от улицата. Всички се радваха, че петелът се е намерил.

Само аз не знаех какво да мисля за Човека, който никога не лъже, защото сутринта го бях видял да купува от пазара един голям червен петел. Но не мислих дълго, защото трябваше да вървим да берем череша от двора на Железничаря.

Когато се връщахме с виолетови лица от черешите, Човекът седеше на двора и говореше с петела, на улицата гърмяха песни. [...]

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ НА ТЕСТ 3

1	Б	1
2	Б	2
3	Б	1
4	А	2
5	В	2
6	А	2
7	Г	2
8	В	2
9	А	2
10	В	1
11	Г	1
12	В	2
13	А	2
14	Б	1
15	В	2
16	А	2
17	В	2
18	Г	1
19	А – 2 Б – 4 В – 1 Г – 3	4
20	Напр. <i>Един човек от туристическата група споделя, че десет пъти е посещавал тази местност.</i>	3
21	че всяко зло е за добро	3
22	<i>Предложиха му да ръководи строежа на пясъчния замък. Важно беше да не се прекъсва работният процес, за да бъде успешно представянето на конкурса. Още се говореше за миналогодишния им шедьовър, снимките на които бяха публикувани във всички местни вестници и списания.</i>	12
23	А – „Българският език“; Б – „Неразделни“; В – „Заточеници“; Г – „Опълченците на Шипка“	4
24	А – Македонски; Б – Бай Ганьо; В – отец Евтимий/калугера/монаха; Г – Никола	4
25	Примерни ключови думи: <i>неразбирането от страна на браилското общество и равнодушието на чужденците/суровата и драматична емигрантска действителност/среда на пустотата, на самотата, далечна на техните мечти, на идеите им/патриотичният възторг не среща подкрепа в чуждата земя/метафоричен антитезисен израз, който разкрива усещане за отхвърленост и за раздвоение/ героите като страдалци, като мъченици</i>	5